

2. Жукорська Я. М. Напрямки реформування ООН: Рада Безпеки / Я. М. Жукорська // Право і суспільство. – 2015. – №4. – С.8–12.

3. Марищенко Л. ООН без ілюзій / Л. Марищенко // Віче. – 2015. – №13. – С.48–49.

4. Реформування Ради Безпеки ООН та позиція України // Зовнішньополітичні акценти. – МЦПД. – 2015. – №22. – 15 с.

5. Конфлікт в Україні продемонстрував неефективність Ради Безпеки ООН – П. Порошенко [Електронний ресурс] // Український тиждень. – Режим доступу: <http://tyzhden.ua/News/125730>

6. Курнишова Ю. Експертні безпекові дебати «Prism Security Debates». Позиційний документ: «Грани можливого: що може зробити Україна як непостійний член Ради безпеки ООН?» [Електронний ресурс] / Ю. Курнишова. – Режим доступу: <http://www.library.fes.de/pdf-files/bueros/ukraine/12429.pdf>

7. Лавров заявив, що РФ заблокує в ООН відправку миротворців на Донбас [Електронний ресурс] // УКРІНФОРМ. – Режим доступу: http://www.ukrinform.ua/ukr/news/lavrov_zayaviv_shcho_rf_zablokue_v_oon_vidpravku_mirotvortsiv_na_donbas_2034935.

8. Україна виступає за реформування Ради Безпеки ООН [Електронний ресурс] // Дзеркало тижня. Україна. – Режим доступу: http://dt.ua/POLITICS/ukrayina-vistupaye-za-reformuvannya-radi-bezpeki-oon-163998_.html.

References

1. Godovanyk Je. V. Organizacijno-pravovi aspekty reformuvannya rady bezpeky OON na suchasnomu etapi / Je. V. Godovanyk // Derzhava i pravo. – 2010. – Vyp.49. – S.648–655.

2. Zhukors'ka Ja. M. Naprjamky reformuvannya OON: Rada Bezpeky / Ja. M. Zhukors'ka // Pravo i suspil'stvo. – 2015. – №4. – S.8–12.

3. Maryshhenko L. OON bez iljuzij / L. Maryshhenko // Viche. – 2015. – №13. – S.48–49.

4. Reformuvannya Rady Bezpeky OON ta pozycja Ukrai'ny // Zovnishn'opolitychni akcenty. – MCPD. – 2015. – №22. – 15 s.

5. Konflikt v Ukrai'ni prodemonstruvav neefektyvnist' Rady Bezpeky OON – P. Poroshenko [Elektronnyj resurs] // Ukrai'ns'kyj tyzhden'. – Rezhym dostupu: <http://tyzhden.ua/News/125730>

6. Kurnyshova Ju. Ekspertni bezpekovi debaty «Prism Security Debates». Pozycijnij dokument: «Grani mozlyvogo: shho mozhe zrobyty Ukrai'na jak nepostijnij chlen Rady bezpeky OON?» [Elektronnyj resurs] / Ju. Kurnyshova. – Rezhym dostupu: <http://www.library.fes.de/pdf-files/bueros/ukraine/12429.pdf>

7. Lavrov zajavyv, shho RF zablokuje v OON vidpravku myrotvorciv na Donbas [Elektronnyj resurs] // UKRINFORM. – Rezhym dostupu: http://www.ukrinform.ua/ukr/news/lavrov_zayaviv_shcho_rf_zablokue_v_oon_vidpravku_mirotvortsiv_na_donbas_2034935.

8. Ukrai'na vystupaje za reformuvannya Rady Bezpeky OON [Elektronnyj resurs] // Dzerkalo tyzhnja. Ukrai'na. – Rezhym dostupu: http://dt.ua/POLITICS/ukrayina-vistupaye-za-reformuvannya-radi-bezpeki-oon-163998_.html.

Semchynskyy K. V., docent, candidate of philosophical studies, associate professor of International Relations Department, Kyiv National University of Culture and Arts (Ukraine, Kyiv), semchynskyy@gmail.com

Reforming United Nations Security Council: challenges and perspectives for Ukraine in present situation

In terms of Russian aggression against Ukraine prospects and mechanism reform of the Security Council of the United Nations faces urgent problems of the contemporary international order: Applying systematic, analytical, statistical and comparative methods, the author substantiates the need for institutional reform of the UN Security Council and its adaptation to the realities of the XXI century. Organizational reform will make it possible to improve the existing system of balance of forces to confront the challenges facing the international community. Reform of the UN Security Council to enhance its efficiency is overdue, yet, complex and controversial issue, especially regarding the use of the veto permanent members of the UN Security Council. Initiative and active foreign policy of Ukraine on the reform of the UN will create a new line of pressure on the aggressor, to strengthen their international position, make a significant contribution to review and improve the global security architecture.

Keywords: Security Council, reform, security, the right of veto, Russian aggression.

* * *

УДК 339.92

Вонсович О. С.,
кандидат політичних наук,
доцент кафедри міжнародних відносин,
ПрАТ «Українсько–Польський вищий навчальний
заклад «Центрально–Європейський університет»
(Україна, Київ), sefinrof@ipnet.ua

АНАЛІЗ РИЗИКІВ В РАМКАХ ВСЕСВІТНЬОГО ЕКОНОМІЧНОГО ФОРУМУ В ДАВОСІ – 2017

Метою даної статті – є проведення аналізу ризиків в рамках Всесвітнього економічного форуму в Давосі 2017 року. Під час написання статті, автором були використані наступні методи: аналіз, синтез, порівняння, індукція, дедукція. Основні одержані висновки полягають в наступному: всі ризики, які були визначені в якості пріоритетних, є актуальними в глобальному відношенні і потребують нагального вирішення: їх небезпека пов'язана із тим, що кожен з них несе в собі деструктивні прояви, які негативним чином позначаються на світовій економіці та політиці, а також перешкоджають запровадженню нових ініціатив щодо сталого глобального розвитку; актуальним залишається питання про те, наскільки ті рішення, які були прийняті під час проведення Всесвітнього економічного форуму в Давосі, зможуть знайти своє практичне втілення; важливим моментом є усвідомлення небезпечних наслідків від вищенаведених ризиків для світового співтовариства, а також необхідності оперативного реагування і розробки відповідних механізмів, підходів, інструментів та засобів протидії та боротьби.

Ключові слова: аналіз, синтез, порівняння, індукція, дедукція.

Основною проблемою, яку досліджує автор в даній статті, – є аналіз ризиків в рамках Всесвітнього економічного форуму в Давосі 2017 року. Такими, які раніше не були достатнім чином обгрунтовані, видаються наступні аспекти: дослідження ключових ризиків глобального характеру, які впливають на економічні та політичні процеси в світі; проведення їх аналізу з точки зору рівня небезпеки та впливовості на міжнародні процеси; надання рекомендацій щодо протидії ризикам; аргументація необхідності запровадження нових механізмів, інструментів та засобів протидії та боротьби з ними та ін.

В статті автором були використані, переважним чином, матеріали ЗМІ. Це допомогло автору провести порівняльний аналіз із минулими роками, а також навести приклади, які підтверджують ступінь небезпеки досліджуваних ризиків. Використання різного кола джерел допомогло більш детально дослідити та проаналізувати зміст і значення ключових ризиків для міжнародного співтовариства.

Метою даної статті – є проведення аналізу ризиків в рамках Всесвітнього економічного форуму в Давосі – 2017.

Головними темами цього річного форуму стали геополітичні потрясіння, міграційні та інші соціальні виклики, тероризм та атаки в кіберпросторі. Враховуючи дані ризики, засновник даного зібрання К. Шваб зазначив, що повинно розвиватись відкрите та відповідальне лідерство з метою запобігання зростанню протестних настроїв та приходу до влади популістів, що може підірвати стабільність та стійкий розвиток [1].

Експерти Всесвітнього економічного форуму прийшли до висновку, що найбільш актуальними для 2017 р. будуть такі проблеми як екологічні та геополітичні. Всього вони визначили 30 глобальних ризиків, а також 13 тенденцій, які можуть посилити їх або змінити співвідношення між ними [2]. Ризики підрозділяються на п'ять категорій: економічні, екологічні, геополітичні, соціальні та технологічні. У порівнянні із минулим роком вони практично

залишилися незмінними. Єдине виключення – новий ризик «неефективності регіонального та глобального управління», який визначається як нездатність регіональних та глобальних структур вирішувати економічні, геополітичні та екологічні проблеми [2].

З вищенаведеного ми можемо констатувати зростання кількості ризиків та викликів, які становлять небезпеку для людства на перспективу. Всі вони носять глобальний характер, а відтак стосуються кожної країни. На підставі цього формується необхідність посилювати національні системи безпеки та адаптувати їх до протидії сучасним загрозам глобального характеру. З точки зору регіонального виміру, актуалізується ідея про подальше вдосконалення механізмів систем колективної безпеки, в яких провідне місце повинні займати ініціативи відносно розробки сучасних інструментів та засобів практичної протидії. Це повинно стати основою для подальшого розвитку регіональних систем безпеки. Що стосується міжнародної системи безпеки, то вона також потребує оновлення та реструктуризації. Застарілість підходів обумовлює необхідність запровадження динамічної процедури реагування на сучасні виклики та загрози глобальній безпеці. Ця процедура повинна включати в себе: своєчасне реагування, оперативність прийняття рішень, механізми активної протидії, сучасні ефективні практичні безпекові засоби. Все це в своїй сукупності повинно стати надійним форпостом забезпечення міжнародної безпеки в сучасних складних геополітичних умовах.

Аналізуючи першу групу ризиків, до якої відносяться екологічні, потрібно зазначити, що з глобальної точки зору вона є найбільш небезпечною. До неї відносяться: екстремальні погодні явища, масштабні стихійні лиха та антропогенні екологічні катастрофи. І, дійсно, якщо подивитись на динаміку природних лих та катастроф то можна побачити, що їх кількість та потужність поступово збільшується. Головна проблема полягає у низькому рівні передбачуваності та запобіганні. Наслідки від них несуть в собі небезпеку для широких мас населення і напямучу впливають на геополітичну, економічну, політичну та безпекову ситуацію в світі.

В контексті екологічних ризиків необхідно згадати про угоду по клімату, яка була представлена міністром закордонних справ Франції Л. Фабіусом 12 грудня 2015 р. і погоджена учасниками Всесвітньої кліматичної конференції ООН. Головна ідея цього документа – утримувати підвищення середньої температури на рівні, який не перевищує двох градусів за Цельсієм, а також скорочення його до 1,5 градусів [3]. Також цей документ передбачає збір коштів у розмірі не менше 100 млрд. дол. щорічно починаючи з 2020 р. для допомоги країнам, що розвиваються в боротьбі проти глобального потепління. Нажаль, поки що, доводиться констатувати що ефективність від даної угоди не є високою, про що свідчить рейтинг ризиків від експертів Всесвітнього економічного форуму.

Враховуючи таку ситуацію, на думку автора, потрібно переглянути даний документ на предмет скорочення термінів відносно початку реалізації практичних кроків – не з 2020 р. а вже з 2017. В такому разі економія трьох років дасть можливість, принаймні, розробити фундаментальні механізми

протидії і боротьби із глобальним потеплінням, а також спробувати втілити в життя теоретичні напрацювання. В перспективі це повинно позитивним чином позначитись на процесі боротьби із ризиками екологічного характеру.

Що стосується геополітичних ризиків, то до їх числа можна віднести теракти, регіональні та глобальні конфлікти а також неефективне державне управління. Відносно терактів потрібно зазначити, що згідно статистичних даних за минулі 42 роки в світі відбулось більше 113000 терористичних актів, серед яких майже 52000 були пов'язані із використанням вибухових пристроїв, 14400 вбивств і більше 5600 викрадень [4]. Нажаль, доводиться констатувати, що ці цифри зростають, що говорить про неефективність боротьби проти тероризму. Найбільш небезпечними залишаються такі регіони як Близький Схід, Північна та Східна Африка, Кавказ. Враховуючи це, сьогодні проблема тероризму потребує вирішення за допомогою ефективних практичних засобів, які відповідають ступеню небезпеки. Важливим в цьому відношенні є також консолідація міжнародних зусиль спрямованих на досягнення єдиної мети – повна ліквідація даної загрози.

Не менш загрозливими виступають регіональні та глобальні конфлікти. Все частіше сьогодні можна чути про перетікання одного конфлікту в інший, а також про трансформацію локальних конфліктів у регіональні і глобальні. Яскравим підтвердженням цьому є Сирійський конфлікт, який починався як громадянська війна, а сьогодні набув ознак міжнародного. Такого роду конфлікти стають дедалі складнішими і суперечливішими щодо їх врегулювання. Це обумовлено тим, що ступінь упередженості позицій учасників, а також небажання йти на компроміс, ускладнюють процес врегулювання. Всі ці ознаки і роблять ці конфлікти одними із найбільш ризикованих та небезпечних в світі.

Відносно неефективного державного управління потрібно зазначити, що на стан економіки негативний вплив здійснюють неефективне управління державними фінансами та високий рівень інфляції, а позитивний ефект можуть надати захист прав інтелектуальної власності, розвинута судова система та інші міри [5]. Поряд із інституційними факторами вирішальне значення можуть мати освіта та підвищення кваліфікації робочої сили, постійний доступ до нових знань та технологій. Фактори, які визначають конкурентоздатність економіки, по різному впливають на економічні системи країн світу в залежності від стартових умов та поточного рівня розвитку. Ризик неефективного державного управління справляє прямий вплив не тільки на економічну сферу. В першу чергу, це пов'язано із системою політичного менеджменту країни: ефективність її діяльності залежить від того, наскільки освіченими, кваліфікованими, технічно грамотними є її кадри. Багато чого залежить і від структури та системи державного управління. Якщо вони є застарілими та сповідують архаїчні принципи, то в такому разі кінцевий результат не буде позитивним, а навпаки – перешкоджатиме стратегічному розвитку держави. В XXI ст. країни повинні прагнути до розбудови сучасної розгалуженої системи державного управління, яка б включала в себе всі компоненти, які потрібні для

ефективного здійснення внутрішньої та зовнішньої політики.

Потрібно звернути увагу і на ризики технологічного характеру: шахрайство зі службовими чи особистими даними або їх крадіжка, кібератаки. В світлі останніх подій, які пов'язані із даними ризиками потрібно згадати про хакерські атаки Російської Федерації на Сполучені Штати Америки. 31 грудня 2016 р. Міністерство національної безпеки США та ФБР опублікували спільну доповідь «Grizzly Stepper», в якій мова йде про хакерські атаки російських розвідувальних служб, зафіксованих в США влітку 2015 р. та восени 2016 р.: дві групи російської розвідки займалися фішингом (масова розсилка електронних листів з метою отримання доступу до логінів, паролів та інших конфіденційних даних), розповсюджуючи посилання на подробиці сайти, які імітують сайти цільових організацій [6]. З їх боку неодноразово здійснювались дії, які були направлені на атаку інформаційних систем урядових та дослідницьких організацій, університетів та корпорацій по всьому світу. Цей приклад свідчить про низький рівень захисту глобального кіберпростору від сучасних викликів та загроз. Найважливіше те, що такого роду дії трапляються на найвищому державному рівні, що говорить про те, що інформаційно-технологічна сфера не в змозі гарантувати повноцінний захист державних та персональних даних. Все більш популярними стають кібернетичні та інформаційні війни, як війни нового покоління. Всі вони створюють середовище, в якому все важче стає запобігати та протидіяти інформаційним ризикам. Саме тому ризики технологічного характеру входять до трійки найбільш небезпечних в XXI ст. в світі.

Ризики соціального та економічного характеру уособлюють в собі масштабну нелегальну міграцію та незаконну торгівлю (відмивання грошей, контрабанда і т.д.). Нелегальна міграція за останні роки засвідчила, що її небезпека пов'язана із тиском на соціальні системи. Яскравим прикладом цьому став Європейський Союз, який в період 2014–2015 рр. Безпосередньо зіткнувся з цією проблемою. Внаслідок цього, 23 квітня 2015 р. країни ЄС розробили нову стратегію щодо вирішення питання з нелегальною міграцією. Вони в три рази збільшили бюджет проекту «Тритон», який спрямований на проведення рятувальних операцій в Середземному морі та охорону морських кордонів Євросоюзу [7]. Але такого роду заходи змогли лише частково (в межах Європейського Союзу) вирішити цю проблему. В загальному відношенні вона залишається актуальною, а тому відноситься до ключових ризиків глобального характеру.

Такі процеси як: незаконний рух фінансових коштів, ухиляння від сплати податків, работоргівля, виробництво та розповсюдження контрафактної продукції, організована злочинність підривають соціальну взаємодію, а також регіональне та міжнародне співробітництво. Наявність великої кількості фінансових махінацій та зловживань в різних куточках світу свідчить про те, що в світовій економічній системі присутній ряд деструктивних явищ, які заважають ефективному розвитку відкритого економічного середовища. Протидія та боротьба з ними повинні стати одними із пунктів на порядку денному світового співтовариства.

Практичними механізмами можуть виступити: колективні зусилля щодо вироблення глобальної стратегії протидії корупції та фінансовим махінаціям, практична реалізація ідей побудови економічного середовища на засадах цифрової економіки, подальший розвиток широкоформатної глобальної торгівлі в усіх її проявах, вдосконалення інструментів здійснення валютно-фінансових та торговельних операцій, зменшення тиску і впливу з боку провідних світових економічних гравців на середньо-та слабorozвинуті країни. Все це, в своїй сукупності, повинно в перспективі посприяти формуванню надійного безпечного середовища, в якому будуть ефективно працювати механізми запобігання і протидії викликам та загрозам.

Висновки. Проаналізувавши ключові ризики, які були винесені на обговорення під час проведення Всесвітнього економічного форуму в Давосі в 2017 р., можна зробити висновок про те, що всі вони є актуальними в глобальному відношенні і потребують нагального вирішення. Їх небезпека пов'язана із тим, що кожен з них несе в собі деструктивні прояви, які негативним чином позначаються на світовій економіці та політиці, а також перешкоджають запровадженню нових ініціатив щодо сталого глобального розвитку.

Найбільш пріоритетними були визначені екологічні та геополітичні ризики, як такі, що містять в собі найбільшу небезпеку. Такі ознаки як транснаціональність та деструктивність є головними і визначають їх зміст та прояв.

Друге місце займають регіональні та глобальні конфлікти, небезпеки від яких не менше, ніж від вищезгаданих. Їх небезпека обумовлена внутрішньою суперечністю та складністю врегулювання. Ще однією ознакою є їх швидка трансформація з локальних у міжнародні.

Третю сходинку займають ризики, які пов'язані із неефективним державним управлінням. Вони перешкоджають стратегічному розвитку держав і, певною мірою, дестабілізують ситуацію на міжнародній арені.

Ризики технологічного характеру пов'язані із кібератаками та крадіжками державних і персональних даних. Їх небезпека обумовлена розширенням масштабів інформаційних війн та слабким захистом кіберпростору.

Соціальні та економічні ризики хоча і відносяться більшою мірою до регіональних, але їх наслідки значним чином впливають на міжнародну ситуацію. Вони небезпечні тим, що заважають повноцінній реалізації ініціатив, планів та проектів стабільного розвитку нового світового економічного порядку.

Актуальним залишається те, наскільки ті рішення, які були прийняті під час Форуму, зможуть знайти своє практичне втілення. Чи не переважатиме декларативність над практикою? Важливим моментом є усвідомлення небезпечних наслідків від вищезгаданих ризиків для світового співтовариства, а також необхідності оперативного реагування і розробки відповідних механізмів, підходів, інструментів та засобів протидії та боротьби.

Подальше дослідження даної проблематики сприятиме глибшому аналізу означеної проблематики, а також дозволить проаналізувати конкретні рішення відносно вищезазначених ризиків; дослідити динаміку

розвитку ситуації в контексті протидії викликам та загрозам глобального характеру. Доцільним вбачається дослідження впливу ризиків на регіони та окремі країни.

Список використаних джерел

1. Давос 2017: итоги Всемирного экономического форума [Електронний ресурс] / Факти. – Режим доступу: <http://fakty.ictv.ua/ru/videos/davos-2017-pidsumky-vsesvitnogo-ekonomichnogo-forumu-2/> (22.01.2017). – Назва з екрану.
2. Макаров О. Эксперты Давоса назвали главные риски для человечества в 2017 году [Електронний ресурс] / РБК. – Режим доступу: <http://www.rbc.ru/society/11/01/2017/5875ea3e9a79473c709c499d?from=main> (11.01.2017). – Название с экрана.
3. Франция представила итоговый проект международного соглашения по климату [Електронний ресурс] / Интерфакс. – Режим доступа: <http://www.interfax.ru/world/484667> (12.12.2015). – Название с экрана.
4. Статистика терактов – выводы из истории [Електронний ресурс] / Террор – Нет! – Режим доступа: <http://terrorunet.ru/analytics/statistika-teraktov-vyvody-iz-istorii/> (15.01.2015). – Название с экрана.
5. Индекс глобальной конкурентоспособности [Електронний ресурс] / Информационно-аналитический портал «Гуманитарные технологии». – Режим доступа: <http://gtmarket.ru/ratings/global-competitiveness-index/info> (30.10.2016). – Название с экрана.
6. Хакерские атаки России на США. Суть проблемы [Електронний ресурс] / Украина сегодня. – Режим доступа: <http://ua-today.com/news-from-ukraine/103310> (31.12.2016). – Назва з екрану.
7. ЕС розширив програму допомоги мігрантам [Електронний ресурс] / Дзеркало тижня. Україна. – Режим доступа: http://dt.ua/WORLD/yes-rozshiriv-programu-dopomogi-migrantam-170838_.html (24.04.2015). – Назва з екрану.

References

1. Davos 2017: itogi Vsemirnogo ekonomicheskogo foruma [Elektronnyi resurs] / Fakty. – Rezhym dostupu: <http://fakty.ictv.ua/ru/videos/davos-2017-pidsumky-vsesvitnogo-ekonomichnogo-forumu-2/> (22.01.2017). – Nazva z ekranu.
2. Makarov O. Eksperty Davosa nazvali glavnie riski dlia chelovechestva v 2017 godu [Elektronnyi resurs] / RBK. – Rezhim dostupa: <http://www.rbc.ru/society/11/01/2017/5875ea3e9a79473c709c499d?from=main> (11.01.2017). – Nazvanie s ekrana.
3. Frantsiya predstavila itogovyi proekt mezhdunarodnogo soglasheniya po klimatu [Elektronnyi resurs] / Interfaks. – Rezhim dostupa: <http://www.interfax.ru/world/484667> (12.12.2015). – Nazvanie s ekrana.
4. Statistika teraktov – vivody iz istorii [Elektronnyi resurs] / Terroru – Net! – Rezhim dostupa: <http://terrorunet.ru/analytics/statistika-teraktov-vyvody-iz-istorii/> (15.01.2015). – Nazvanie s ekrana.
5. Indeks globalnoy konkurentosposobnosti [Elektronnyi resurs] / Informatsionno-analicheskii portal «Gumanitarnie tekhnologii». – Rezhim dostupa: <http://gtmarket.ru/ratings/global-competitiveness-index/info> (30.10.2016). – Nazvanie s ekrana.
6. Hakerskie ataki Rossii na SShA. Sut problemi [Elektronnyi resurs] / Ukraina segodnia. – Rezhim dostupu: <http://ua-today.com/news-from-ukraine/103310> (31.12.2016). – Nazva z ekranu.
7. YeS rozshyryv prohramu dopomohy mihrantam [Elektronnyi resurs] / Dzerkalo tyzhnia. Ukraina. – Rezhim dostupu: http://dt.ua/WORLD/yes-rozshiriv-programu-dopomogi-migrantam-170838_.html (24.04.2015). – Nazva z ekranu.

Vonsovych O. S., PhD in Political Science, associate professor of international relations department of Private Joint Stock Company «Higher educational institution «Kyiv Academy for the Humanities» (Ukraine, Kyiv), sefinrof@ipnet.ua

Risk analysis in the framework of the World Economic Forum in Davos – 2017

The purpose of this article is to conduct a risk analysis in the framework of the World Economic Forum in Davos in 2017. During writing, the author used the following methods: analysis, synthesis, comparison, induction, deduction. The main obtained conclusions are as follows: all the risks that have been identified as priorities, are relevant in the global respect and in need of urgent decision: their danger due to

the fact that each of them carries the destructive manifestations which have a negative impact on the world economy and politics, as well as prevent the introduction of new initiatives on sustainable global development; the question remains of how the decisions that were taken during the World Economic Forum in Davos, will be able to find its practical implementation; the important point is awareness of the dangerous consequences of the above-mentioned risks to the global community, and the need for rapid response and the development of appropriate mechanisms, approaches, tools and means to counter and combat.

Keywords: analysis, synthesis, comparison, induction, deduction.

* * *

УДК 325.54(4–11)«1991/2013»

Касьянова М. М.,
кандидат історичних наук, доцент, докторант
Київського національного педагогічного університету
ім. М. П. Драгоманова (Україна, Київ),
доцент кафедри міжнародних відносин і зовнішньої
політики Донецького національного університету
(Україна, Вінниця), k.marina81@rambler.ru

ОСОБЛИВОСТІ МІГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ ДО КРАЇН СХІДНОЇ ЄВРОПИ (1991–2013 РР.)

Вивчено та проаналізовано особливості міграційних процесів до країн Східної Європи (1991–2013 рр.). Досліджені відмінності сучасних міграційних процесів від явищ, характерних для минулих століть. Спроби зрозуміти сутність міграційних процесів, пояснити їхні причини та характер є важливою складовою світової політичної науки. Вони призвели до формування кількох теоретичних підходів, покликаних вирішити це наукове завдання. Сучасні теорії та концепції пояснюють причинно-наслідкові взаємозв'язки міграції, пропонуючи розглядати їх в двох категоріях: на макро- і мікрорівні. Такий підхід необхідний для дослідження закономірностей міграційної поведінки. Розроблені теорії та концепції є основою побудови різного класу моделей і гіпотез, важливих при прогнозуванні міграції.

Ключові слова: міграція, міграційні процеси, теоретичні підходи.

Історія людської цивілізації завжди була пов'язана з міграційними процесами. Проте переміщення людей ще ніколи так не впливало на соціальне та політичне життя країн, як сьогодні.

Історіографія даної теми представлена працями сучасних науковців. Серед авторів, які досліджували особливості міграційних процесів, слід назвати В. О. Новожилова [1], О. Краузе [2], А. В. Лисицького [3] та ін.

Джерельну базу дослідження склали періодичні видання, такі як Галицький економічний вісник [4], Русский Newsweek [5] та ін.

Мета наукової статті полягає у комплексному аналізі особливостей міграційних процесів до країн Східної Європи кінця ХХ – початку ХХІ ст.

Сучасні міграційні процеси мають суттєві відмінності від явищ, характерних для минулих століть. По перше, змінився напрям основних міграційних потоків. Якщо раніше масові міграції в основному спрямовувались в бік менш розвинутих територій, то сьогодні навпаки люди рухаються в більш розвинуті регіони. По друге, сучасні міграції не пов'язані з процесами колонізації та завоювання територій. По третє, розпалась синхронність технологічного розвитку та демографічних процесів, які стимулювали міграцію. Якщо раніше розвинуті країни характеризувались найбільшим зростанням населення, то сьогодні ситуація діаметрально протилежна. По четверте, сучасні міжнародні міграції представляють собою масові міжкультурні переміщення, які перетинають етнічні, культурні та релігійні кордони [1].

Однією з особливостей сучасної міграції є те, що вона проявляється в якості складової глобалізаційних